

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 55 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Weer en klimaat

---

1 C

2 maximumscore 2

- de wind 1
- De (noordwesten)wind nam warme lucht vanaf zee mee / De (noordwesten)wind van zee is in de winter warmer dan de wind van het land / In 1985 waaide er tijdens de Elfstedentocht een wind uit het noordwesten 1

3 maximumscore 1

de klimaatverandering (die ervoor zorgt dat de winters minder streng zullen worden / het minder zal gaan vriezen)

4 C

Vraag	Antwoord	Scores
5	A	
6	D	
7	A	
8	<p>maximumscore 1 bron 9 / weersverwachting voor Madrid Bron 9 geeft de actuele weerssituatie aan. / Het actuele weer kan (sterk) afwijken van het gemiddelde in een klimaatgrafiek.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist argument.</i></p>	
9	D	
10	<p>maximumscore 2 1 = onjuist 2 = juist 3 = onjuist</p> <p>indien drie antwoorden juist 2 indien twee antwoorden juist 1 indien minder dan twee antwoorden juist 0</p>	
11	A	
12	D	
13	<p>maximumscore 1 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Door vleesproductie wordt methaan uitgestoten / worden broeikasgassen uitgestoten. – Voor de productie van veevoer kapt men grote oppervlakten bos, waardoor er minder CO₂ wordt opgenomen. 	
14	<p>maximumscore 2 1, 4 en 5</p> <p>indien drie antwoorden juist 2 indien twee antwoorden juist 1 indien minder dan twee antwoorden juist 0</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn:

- Gebieden zijn slecht bereikbaar. / De infrastructuur is vernietigd.
- Een deel van de hulpverleners is zelf geëvacueerd.
- Als de elektriciteit uitvalt, is de coördinatie van de hulpverlening moeilijk.

Water

---

16 E

17 B

18 maximumscore 1

De verdamping / het waterverbruik door de vegetatie is hoger tijdens de zomer.

Opmerking

Antwoorden die duiden op een hoger waterverbruik door huishoudens, industrie of irrigatie mogen niet goed worden gerekend.

19 F

20 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juiste reden zijn: 1
  - Bij een lagere grondwaterstand zijn de gewasopbrengsten hoger. / Een te hoge grondwaterstand leidt tot lagere gewasopbrengsten.
  - Zware landbouwmachines zijn alleen bij lage grondwaterstanden te gebruiken.
- Voorbeelden van een juiste maatregel zijn: 1
  - bemalen / water wegpompen
  - een drainagesysteem aanleggen

21 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat minder verstening zorgt voor meer infiltratie van water in de bodem / zorgt voor minder overbelasting van het riool.

22 C

23 A

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist nadeel voor het milieu zijn: <ul style="list-style-type: none"> – De natuurlijke stroom wordt volledig verstoord. / De migratieroutes voor vissen worden geblokkeerd. – Er is veel ophoping van vervuiling in het stuwmeer. – Een deel van het landschap verdwijnt onder water. • Voorbeelden van een juist nadeel voor de landbouwers tussen de dam en de kust zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Er wordt geen (vruchtbaar) slib meer aangevoerd. – Er is (stroomafwaarts) meer kunstmest nodig. 	1 1
25	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voordeel: water uit de aquifer is schoner dan water uit de rivier • Uit het argument moet blijken dat water in de aquifer nauwelijks aangevuld wordt / opraakt 	1 1
26	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • 1 • Uit het argument moet blijken dat beide landen in tekening 1 niet afhankelijk zijn van grensoverschrijdend water / dat de waterscheiding tevens de landsgrens is 	1 1
27	maximumscore 2	
	<p>1 = juist 2 = onjuist 3 = onjuist</p> <p>indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist</p>	2 1 0
28	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • door te irrigeren / gebruik te maken van het aanwezige water (uit de aquifer / in de oase) • Uit het antwoord moet blijken dat als Libië (veel) water onttrekt uit de aquifer, er minder water beschikbaar is in Egypte 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Bevolking en ruimte

---

29 E

30 **maximumscore 2**

1 = juist

2 = onjuist

3 = juist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

31 **maximumscore 2**

Uit het antwoord moet blijken dat

- door migratie meer jonge mensen / jonge gezinnen in de stad komen wonen / verjonging optreedt
- waardoor het sterftcijfer daalt

1

1

32 F

33 A

34 E

35 **maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat Suriname een kolonie was van Nederland / Surinamers Nederlands staatsburger waren / Surinamers geen historische banden hebben met Duitsland.

36 **maximumscore 1**

in 2015

Uit het argument moet blijken dat het Ruhrgebied in 1950 alleen bekendstond als industriegebied, terwijl er nu naast industrie ook veel culturele voorzieningen en natuurgebieden zijn / dat er in het Ruhrgebied herstructurering heeft plaatsgevonden.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen bij de juiste keuze met een juist argument.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

37 maximumscore 2

- 1 = juist
- 2 = onjuist
- 3 = juist

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

38 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist probleem zijn:

- Deze migranten hebben geen/minder recht op onderwijs.
- Deze migranten hebben geen/minder recht op gezondheidszorg.
- Deze migranten hebben geen/minder recht op huisvesting.

39 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat zo de grote migrantenstroom naar Oost-China/de snel groeiende bevolking gehuisvest kan worden.

40 B

41 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Shanghai en Shenzhen zijn megasteden / hebben een grotere afzetmarkt. / Er wonen veel mogelijke klanten.
- Shanghai en Shenzhen zijn welvarender.
- Shanghai en Shenzhen zijn meer westers georiënteerd.

per juist antwoord	1
--------------------	---

42 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist voordeel zijn:

- betere bereikbaarheid
- gunstigere ligging ten opzichte van het vliegveld
- lagere grondprijzen dan in het centrum / meer ruimte

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

- bron 1 vrij naar: National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA)
- bron 2 vrij naar: Bosatlas van het Klimaat
- bron 3 vrij naar: www.knmi.nl
- bron 4 klimaatgrafiek 1: vrij naar: www.klimadiagramme.de
klimaatgrafiek 2: vrij naar: www.kmi.be
- bron 5 vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
- bron 6 vrij naar: www.metoffice.gov.uk
- bron 7 vrij naar: <http://aardrijkskunde.dbz.be>
- bron 8 vrij naar: www.klimadiagramme.de
- bron 9 vrij naar: www.weeronline.nl
- bron 10 en 11 vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e editie
- bron 12 vrij naar: www.weeronline.nl
- bron 13 eigen archief; Cito/CvTE
- bron 14 vrij naar: www.klimadiagramme.de
- bron 15 vrij naar: www15.uta.fi
- bron 16 vrij naar: <http://eduweb.eeni.tbm.tudelft.nl>
- bron 17 vrij naar: www.vakkenweb.nl
- bron 18 eigen archief; Cito/CvTE
- bron 19 foto 1: www.ed.nl; foto 2: www.waterschaprivierenland.nl; foto 3: www.waterschappen.nl;
foto 4: eigen archief; Cito/CvTE
- bron 20 vrij naar: www.ruimtevoorderivier.nl
- bron 21 vrij naar: www.wikipedia.org
- bron 22 vrij naar: Chinawaterrisk.org
- bron 23 vrij naar: www.inweb.gr/html_reports/Coastal%20Aquifer.files/image012.jpg
- bron 24 vrij naar: National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) via NRC 28-1-2015
- bron 25 kaart: vrij naar: NASA; kaartfragment: vrij naar:
newsimg.bbc.co.uk/media/images/44070000/gif/_44070978_egypt_siwa_map203.gif
- bron 26 vrij naar: www.mo.be/reportage/een-oase-turbulent-egypte
- bron 27 en 28 CBS
- bron 29 eigen archief; Cito/CvTE
- bron 30 vrij naar: www.quotenet.nl/Nieuws/Vier-redenen-waarom-V-D-failliet-is-gegaan-171054
- bron 31 vrij naar: Statistisches Bundesamt
- bron 32 Regionalverband Ruhr, Essen
- bron 33 vrij naar: Roger Urban, 2012, www.metrochina.biz
- bron 34 foto: www.timfranco.com/china/photographer/professional/shanghai/blog/2014/4/16/ghost-cities-china-property-market-issues;
tekst: vrij naar: <http://www.zefhemel.nl/?tag=china&paged=2>
- bron 35 vrij naar: www.dearchitect.nl/blogs/2015/11/26/wonen-achter-een-hek.html
- bron 36 <http://dailyscandinavian.com/wp-content/uploads/2015/11/161115-ikea-store-in-shanghai.jpg>
- bron 37 huidige locatie: <http://alumni.virginia.edu/uvaclubs/wp-content/uploads/sites/15/2013/05/China-Shanghai.jpg>; nieuwe locatie:
<http://cdn.archinect.net/images/615x/mq/mqh1s1fnzgyow2xu.jpg>
- bron 38 vrij naar: Diercke Regionalatlas Oostasië